МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

магістра

на тему **«КОРЕКЦІЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАСОБАМИ ЛЕГО-КОНСТРУЮВАННЯ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0163
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
освітньої програми «Логопедія»
Я.О Дядя

Керівник: доцент кафедри соціальної
педагогіки та спеціальної освіти, доцент,
к.пед.н. Т. Г. Соловйова

Рецензент _____
_____

Запоріжжя

2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціальної педагогіки та психології
Кафедра соціальної педагогіки та спеціальної освіти
Рівень вищої освіти магістерський
Спеціальність 016 «Спеціальна освіта»
Освітньо-професійна програма «Логопедія»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
«____»_____2024 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Дядя Яні Олександрівні

1. Тема роботи: «Корекція мовлення дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами LEGO-конструювання»
керівник роботи Соловйова Т.Г доцент, к.пед.н.
затверджена наказом ЗНУ від «24» вересня 2024 року № 1447-с

2. Строк подання студентом роботи: 03.12.2024

3. Вихідні дані до роботи: матеріали педагогічної практики

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) розглянути корекцію мовлення дітей із ЗПР, як наукову проблему; проаналізувати особливості психофізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку; дослідити розвиток мовлення дітей із ЗПР молодшого шкільного віку; розробити програму розвитку мовлення молодших школярів із ЗПР на основі використання засобу лего-конструювання; проаналізувати результати дослідження.

5. Перелік графічного матеріалу:

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Соловйова Т.Г		
Розділ 1	Соловйова Т.Г		
Розділ 2	Соловйова Т.Г		
Висновки	Соловйова Т.Г		

7. Дата видачі завдання: _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та систематизація матеріалу	жовтень	виконано
2	Написання вступу	листопад	виконано
3	Робота над першим розділом	грудень-квітень	виконано
4	Робота над другим розділом	травень-серпень	виконано
5	Написання висновків	жовтень	виконано
7	Оформлення роботи, рецензування	листопад	виконано
8	Захист	грудень	

Студент _____ Дядя Я.О

Керівник роботи _____ Соловйова Т.Г

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер Апухтіна В.В.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 49 с., 1 таблиця, 2 рисунка, 24 джерела, 1 додаток.

Мета теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність використання засобів лего-конструювання у корекційній роботі з розвитку мовлення молодших школярів із затримкою психічного розвитку.

Об’єкт дослідження: процес корекції мовлення дітей із затримкою психічного розвитку.

Завдання дослідження:

1) розглянути корекцію мовлення дітей із ЗПР, як наукову проблему;

2) проаналізувати особливості психофізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку;

3) дослідити розвиток мовлення дітей із ЗПР молодшого шкільного віку;

4) розробити програму розвитку мовлення молодших школярів із ЗПР на основі використання засобу лего-конструювання;

5) проаналізувати результати дослідження.

Предмет дослідження: мовленнєвий розвиток дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку.

Методи дослідження: теоретичний та експериментальний метод: методи теоретичного аналізу наукової літератури з теми дослідження; вивчення існуючого досвіду та синтез отриманих даних; розроблення методики корекції; констатувальний, формувальний та контрольний експерименти; кількісний та якісний аналіз результатів дослідження.

Новизна дослідження: досліджено теоретико-методологічне підґрунтя корекції молодших школярі із ЗПР, розроблено програму корекції мовлення молодших школярі із ЗПР засобами лего-конструювання.

ЛЕГО-КОНСТРУЮВАННЯ, РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ, ЗАТРИМКА ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ, КОМУНІКАЦІЯ, ДІАГНОСТИКА.

SUMMARY

Diadia Y. Speech Correction in Younger School-Aged Children with Mental Development Delays Using Lego-Building Methods. Zaporizhzhia, 2024. 49 p.

The qualification work consists of introduction, 2 chapters, conclusions, appendices, conclusions, list of references.

The relevance of the qualification work is in the theoretical and practical study of the influence of Lego construction on the effectiveness of correctional work on the development of speech of primary schoolchildren with mental retardation.

Purpose: to theoretically substantiate and experimentally test the effectiveness of using Lego construction tools in correctional work on the development of speech of primary schoolchildren with mental retardation.

Object of study: the process of correction of speech of children with mental retardation (hereinafter – MR).

Objectives:

1) to consider the correction of speech of children with mental retardation as a scientific problem;

2) to analyze the peculiarities of psychophysical development of primary school children with mental retardation;

3) to study the development of speech of children with ASD of primary school age;

4) to develop a program for the development of speech of primary schoolchildren with ASD based on the use of Lego construction;

5) to analyze the results of the study.

The first chapter «Theoretical foundations of speech correction for children with mental retardation» discusses the theoretical foundations of speech correction for children with mental retardation. The peculiarities of psychophysical development of children with ASD are analyzed in detail. It is concluded that children with ASD have a lag in the development of attention, perception, thinking, memory, speech, voluntary

regulation of activity and other functions. Often, the indicators of the current level of development of children with mental retardation are close to mental retardation. However, they still have more potential for compensation and higher learning capacity.

In the second chapter “Peculiarities of speech correction of children with ASD of primary school age by means of Lego construction” the study of speech development of children with primary school age with ASD, the development of a program based on lego construction and the analysis of the program results.

Field of application: social protection institutions, public organizations, educational institutions.

Keywords: lego construction, speech development, mental retardation, communication, diagnostics.

ЗМІСТ

Вступ…… 8
Розділ 1. Теоретичні основи корекції мовлення дітей з затримкою психічного розвитку……... 11
1.1. Корекція мовлення дітей із ЗПР як наукова проблема…… 11
1.2. Особливості психофізичного розвитку дітей із ЗПР……..... 15
1.3. Зарубіжний та вітчизняний досвід корекції мовлення дітей із ЗПР…… 21
Розділ 2. Особливості корекції мовлення дітей із ЗПР молодшого шкільного віку засобами лего-конструювання…….. 27
2.1. Дослідження розвитку мовлення дітей із ЗПР молодшого шкільного віку.. 27
2.2. Програма на основі лего-конструювання……. 30
2.3. Аналіз результатів програми……. 31
Висновки……. 33
Список використаної літератури…….. 34
Додатки…… 37

ВСТУП

За даними Міністерства освіти і науки України в нашій державі склалися такі демографічні показники, які показують нам ситуацію збільшення рівня народжуваності дітей з психофізичними порушеннями. Одна з найбільш поширених груп порушень – затримка психічного розвитку (ЗПР). Понад 30 % учнів загальноосвітніх шкіл це діти із ЗПР. Ця категорія дітей вже з першого класу входять до групи ризику шкільної дизадаптації. Найбільший відсоток неуспішних учнів в освітньому процесі складають учні ЗПР, які мають мовленнєві порушення. Наявність вторинних мовленнєвих порушень впливає на можливість дитини розвиватися гармонійно, спілкуватись, мати можливість легко засвоювати навчальний матеріал. Вищезазначені фактори мають неабиякий вплив на особистісний розвиток та емоційно-вольовий стан дитини. Порушення мовлення впливають на здатність рефлексувати, становлення особистісної «Я-концепції», призводять до страху спілкування. На сьогоднішній день в Україні налічується близько 60-70 % дітей, які у молодшому шкільному віці мають мовленнєві порушення. Для корекції мовлення дітей із ЗПР поряд з традиційними застосовують низку нетрадиційних методів, до яких входять: ароматерапія, інформаційно-комп’ютерні технології (логопедичні комп’ютерні ігри), пальчикова гімнастика, пісочна терапія, музикотерапія, су-джок-терапія. Але корекція мовлення дітей молодшого шкільного віку із ЗПР засобами лего-конструювання вивчена недостатньо. Сучасний підхід до корекційної роботи є використання LEGO-конструювання як засобу стимуляції мовленнєвого розвитку. LEGO-конструювання не лише розвиває моторику та креативність дитини, але й сприяє активній взаємодії, спілкуванню та формуванню когнітивних навичок. У контексті корекції мовлення, цей метод дозволяє поєднувати ігрові технології з завданнями на розвиток мовлення, що робить процес навчання більш цікавим та ефективним для дітей із ЗПР.

Застосування LEGO-конструювання сприяє активізації інтересу до

мовленнєвої діяльності, стимулює побудову діалогів, розвиток мовленнєвої моторики та збагачення лексичного запасу. За допомогою конструювання дитина може виражати свої думки, формулювати запитання, розвивати зв'язне мовлення, що має особливе значення для дітей із затримкою психічного розвитку, оскільки їхні мовленнєві здібності часто відстають від загального інтелектуального розвитку.

Отже, для вирішення даної проблеми, яка постає вже багато років перед системою освіти цієї категорії дітей ми спланували розробити методику для розвитку дітей із ЗПР. ЇЇ мета полягає у формуванні нових знань, вмінь та навичок мовленнєвої діяльності, враховуючи особливості розвитку дитини із ЗПР. Досить відомий є той факт, що стан мовлення тісно пов'язаний зі станом розвитку дрібної моторики пальців рук. Це ще раз доводить правильність обраного нами засобу, за допомогою якого ми зможемо покращити мовленнєву компетентність дитини із ЗПР.

В основі даного дослідження покладені розробки вітчизняних та зарубіжних науковців: Л. Виготського, М. Бернштейна, Б. Ананьєва. Результати їх наукових доробок доводять необхідність тренування пальців рук дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Дослідженням зв'язку рук і мозку займалися вчені-фізіологи І. Павлов, В. Сєченов, М. Кольцова, педагоги В.Сухомлинський, А. Новіков. Вагомим прикладом є дослідження В. Бєхтєрєва про вплив маніпуляції рук на функції вищої нервової діяльності, зокрема процес мовлення. В роботах науковців С. Забрамної, Є. Мастюкової, О. Усанової, описується що використання LEGO дозволяє в процесі вільної конструктивно-ігрової діяльності не тільки швидше встановити контакт між педагогом і дітьми, а й повніше розкрити деякі особливості дитини – сформованості емоційно-вольової та рухової сфер, виявити мовленнєві можливості дитини, встановити рівень її комунікативної компетентності [1].

Отже, тема роботи «Корекцію мовлення дітей молодшого шкільного віку із ЗПР засобами лего-конструювання» є теоретично обґрунтованою та актуальною.

Об'єкт дослідження : процес корекції мовлення дітей із ЗПР.

Предмет дослідження: зміст, форми та методи корекції мовлення дітей із ЗПР молодшого шкільного віку засобами лего-конструювання.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність використання засобів лего-конструювання у корекційній роботі з розвитку мовлення молодших школярів із затримкою психічного розвитку.

Для досягнення даної мети, були поставлені такі завдання:

1) розглянути корекцію мовлення дітей із ЗПР, як наукову проблему;

2) проаналізувати особливості психофізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку;

3) дослідити розвиток мовлення дітей із ЗПР молодшого шкільного віку;

4) розробити програму розвитку мовлення молодших школярів із ЗПР на основі використання засобу лего-конструювання;

5) проаналізувати результати дослідження.

Для виконання поставлених завдань, було використано теоретичний та експериментальний метод:

- аналіз, систематизація, узагальнення наукових джерел, методи теоретичного аналізу наукової літератури з теми дослідження; аналіз нормативних джерел; вивчення існуючого досвіду та синтез отриманих даних;

- розроблення методики корекції мовлення дітей молодшого шкільного віку із ЗПР засобами лего-конструювання. констатувальний, формувальний та контрольний експерименти; кількісний та якісний аналіз результатів дослідження.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

1.1 Корекція мовлення дітей із ЗПР як наукова проблема

Корекція мовлення дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку (ЗПР) є актуальною проблемою на сьогоднішній день. Формування мовленнєвої компетентності – є пріоритетним завданням всебічного гармонійного розвитку дитини. У логопедії часто постає проблема системи корекції порушень мовлення у дітей із ЗПР, яка потребує уваги. Мова є головним засобом розвитку логічної пам'яті, процесів мислення, системою комунікації та регулювання поведінки інших людей, саморегуляції. Унаслідок цього будь-яке порушення мовлення змінює інші компоненти психічної системи. Недостатній рівень мовленнєвої діяльності у дітей із ЗПР є серйозною перешкодою для повноцінного засвоєння базових засобів мовленнєвих дій та операцій з ними при відтворенні мовленнєвої діяльності (Т. Волковська, В. Глухов, А. Колупаєва, Т. Сак, І. Ужченко).

Психолінгвіст В. Глухов звертає увагу на те , що у дітей із ЗПР у поєднанні із загальним недорозвитком мовлення ІІІ рівня є недостатній рівень плануючої функції мовлення, труднощі кодування та декодування мовленнєвого повідомлення. Недорозвинення семантичної сторони у дітей із ЗПР проявляється у порушеннях основних психологічних механізмів мовлення – процесів осмислення, мовленнєвої пам’яті та мовленнєвого прогнозування [4, с. 93]. Предметом теоретичної та практичної навчальної діяльності школярів із затримкою психічного розвитку Т. Сак вважає, що мають стати узагальнені способи дії, до яких можна віднести комунікативні [8].

Кожен вид мовленнєвої діяльності має свій характер функціонування механізмів, але аудіювання має взаємозв’язки з кожним із них. Так, жоден вид

мовленнєвої діяльності не може здійснюватися без налагодженого іншого.

Мисленнєво-мнемічні процеси забезпечують функціонування усіх видів мовленнєвої діяльності залежно від її потавленої цілі. Зміст корекційно-розвивальної роботи в програмах розкрито через модулі: розуміння; говоріння; читання; письма; комунікації. Спілкування із іншим сприяє осмисленій поведінці, а ставлення особистості до співрозмовника обумовлює специфіку саморегуляції, яке формується на основі міжособистісних взаємин.

Розвиток мовленнєвої діяльності як напрям корекційно-розвивальної роботи з дітьми молодшого шкільного віку І. Омельченко зауважує на ймовірності порушень навичок писемного та усного мовлення у молодших школярів із ЗПР [7]. Корекційний розвиток базових видів мовленнєвої діяльності: розуміння, говоріння, читання, письма та формування комунікативних навичок є основними завданнями. У навчально-корекційній діяльності відбувається засвоєння комунікативних навичок дитини із ЗПР, яка зможе самостійно комунікувати, займатися читанням у процесі навчання та у час дозвілля.

Зміст корекційно-логопедичної роботи визначений через реалізацію функцій вчителя-логопеда, до яких відноситься: подолання порушення усного мовлення шляхом розвитку мовленнєвого дихання, моторики, артикуляційного апарата, інтонаційної виразності мовлення, а також, формування морфологічної і синтаксичної сторін мовлення, фонетико-фонематичних процесів та розвиток зв'язного мовлення.

Доведено, що рухова система має неабиякий вплив на весь організм, але особливо на діяльність мозку та на його функціональний стан. Підтверджено, що стимулюючий вплив на пальці рук на дозрівання центральної нервової системи, одним з проявів якого є прискорений розвиток мовлення. В своїх роботах В. Бехтерєв відзначав, що елементарні рухи пальців допомагають зняти розумову втому, покращують вимову багатьох звуків розвивають комунікативні навички. А видатний педагог В. Сухомлинський визнавав, що «розум дитини знаходиться на кінчиках пальців».

Одною з перших М. Кольцова відзначила, що є всі підстави досліджувати

кисть руки як «орган мовлення», такий як артикуляційний апарат. За дослідженнями науковця, розвиток мовлення дитини починається, коли дрібна моторика пальців рук досягає достатнього рівня. Наявність недорозвитку дрібної моторики у дітей із ЗПР та порушенням мовлення, переконують в необхідності спеціальної корекційно-педагогічної роботи з розвитку у дітей усіх елементів рухової сфери. Ця робота, застосовується в щоденних заняттях з дітьми та повинна стати складовою частиною системи корекційно-педагогічного впливу, орієнтованого на соціальну реабілітацію та індивідуальний розвиток кожної дитини з первинними чи вторинними порушеннями мовлення. Такі автори, як Н. Жукова, О. Мастюкова, Т. Филичева, Н. Кузьміна описують окремі прийоми з розвитку моторики у дітей із затримкою мовленнєвого розвитку, моторної алалії. М. Іпполітова і Л. Данилова дають більш повні рекомендації з формування рухових навичок. Науковці виокремлюють велике стимулююче значення функцій дрібної моторики з розвитку мовлення.

З висновку проведеного дослідження Л. Фоміної при обстежені великої кількості дітей була виявлена така закономірність: якщо розвиток рухів дрібної моторики відповідає віку, то й мовленнєвий розвиток відповідає нормі. Якщо розвиток дрібної моторики та мовлення затримується, хоча загальна моторика при цьому може відповідати нормі .

Ігротерапію як метод корекції мовлення дітям із ЗПР рекомендують М. Попова та О. Сніцарь. При залученні гри у корекційну систему, необхідно перенести радість від ігрової діяльності до радості навчання. При корекції порушень мовлення у дітей із ЗПР існує потреба формування загальної, дрібної та артикуляційної моторики, ритміки, фонематичних процесів і вимовних умінь і навичок; покращення лексичних та граматичних можливостей, а також вдосконалення комунікації [9, с. 152].

Творчі завдання О. Фурєєва вважає одним із способів корекції подолання недорозвинення мовлення у дітей з ЗПР. При застосуванні творчих завдань на логопедичних заняттях у дітей з ЗПР формуються мовні здібності – кількісно та якісно збільшується лексика, з’являється усвідомлення зв'язку слів у

реченні [11, с. 317]. Таким чином, корекція мовлення дітей із ЗПР полягає в подоланні мовленнєвих порушень, враховуючи особливості розвитку цієї категорії дітей.

Проаналізувавши думки Л. Абрамової, М. Попової, О. Сніцарь, О. Фурєєвої ми дійшли до висновку, що корекцію мовлення дитини із ЗПР краще організовувати у формі гри. Таким чином ми підтвердили доцільність використання засобів лего-конструювання для корекція мовлення дітей молодшого шкільного віку із ЗПР.

Для корекції мовлення дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР) є кілька ключових напрямків і підходів, що активно обговорюються в науковій літературі.

Методи раннього втручання є критично важливими для дітей із ЗПР. Вони допомагають поліпшити мовленнєві навички та когнітивний розвиток завдяки інтегрованим терапевтичним підходам, таким як логопедичні заняття та сімейні програми. Дослідження показують, що індивідуальні програми навчання, адаптовані для дітей із інтелектуальними порушеннями, покращують мовленнєві можливості та соціальні навички дітей, особливо при використанні когнітивно-мовленнєвої терапії.

Раннє втручання для дітей із ЗПР визнається надзвичайно важливим і результативним підходом у психології та педагогіці. Це сучасна практика, яка базується на високій науковій доказовості та підкріплена успішними прикладами у реальному житті. Раннє втручання відкриває перед дітьми з ЗПР можливість налагодити процес навчання та соціальної адаптації ще на ранніх етапах їхнього життя [14].

За допомогою індивідуалізованих програм розвитку та тісної співпраці між фахівцями та батьками створюється сприятливе середовище для вирішення конкретних проблем та покращення якості життя дитини. Мозок дитини на ранніх етапах її розвитку є особливо гнучким і здатним до адаптації, і раннє втручання допомагає вплинути на формування мозкової структури та функціональності [15].

Мультимодальні підходи в корекції мовлення, такі як музикотерапія,

фізичні вправи та інтерактивні технології, також відіграють значну роль у стимуляції мовленнєвих центрів мозку. Використання різних сенсорних стимулів допомагає дітям із ЗПР ефективніше засвоювати нові слова та граматичні структури.

Технології доповненої та альтернативної комунікації (ААС) допомагають дітям із складними мовленнєвими порушеннями. Наприклад, використання спеціальних пристроїв або програм для комунікації може значно покращити функціональне мовлення та соціальну інтеграцію таких дітей.

Таким чином, на основі викладеного ми дійшли висновку, що дуже актуальним на сьогоднішній день є впровадження нетрадиційних методів у роботу з дітьми з розладами мовленнєвої сторони та затримки психічного розвитку. Тому у нашому випадку ми обрали покращення навичок мовлення та комунікаційної діяльності дітей молодшого шкільного віку із ЗПР засобами лего-конструювання.

1.2 Особливості психофізичного розвитку дітей із ЗПР

Затримка психічного розвитку – є однією з найбільш поширених форм психічної патології дитячого віку, що виявляється в порушенні нормального темпу психічного розвитку дитини. Причини її виникнення бувають різними й відображені у підходах до класифікацій видів ЗПР.

Клінічну класифікації порушень дітей із ЗПР на основі етіології запропонувала К. Лебединська. Ця класифікаціє є традиційною та описує клінічні та психолого-педагогічні особливості даної категорії дітей. К. Лебединська виділяє ЗПР різного ґенезу: спадковий інфантилізм, ЗПР соматогеннего походження, ЗПР психогенного походження, ЗПР церебрально-органічного походження. Поняттям «діти з затримкою психічного розвитку» описують дітей з мінімальними органічними ушкодженнями або функціональною недостатністю ЦНС, а також, які тривалий час перебувають в умовах соціальної занедбаності.

Даний термін є діагнозом, який варифікує фахівець психіатр. Однак, вважаємо за необхідне також звернутись до іншої класифікації ЗРП за Ю.Дем'яновою, оскільки вона характеризує поєднання ЗПР з іншими коморбідними станами.

Таблиця 1.1 – Класифікація затримки психічного розвитку (Ю. Дем'янової)

Форма ЗПР		Характеристика форми
ЗПР з цереброастенічним синдромом		Проявляється в швидкому виснаженні довільної уваги, стомлюваності. Дитина не може тривалий час знаходитися у психічному напруженні. Недостатність обсягу сенсорної пам'яті, швидкість запам'ятовування інформації, слабкості мовнослухової та зорової пам'яті. Діти мають труднощі запам'ятовування послідовності рухів, відтворенні зображень, динамічних малюнків. Постають труднощі в запам'ятовуванні пори року, днів тижня, вивчення віршів. Спостерігається відставання в розвитку усного мовлення.
Психофізичний інфантилізм	Гармонійний	Діти товариські, емоційні, позитивні та доброзичливі. У них не має проблем у соціалізації. Але спостерігається відставання на 2-3 роки фізичного, та психічного розвитку. Особливості фізичного розвитку, моторики притаманні для дітей більш, молодшого віку. Емоційно-вольова сфера характеризується незрілістю. Не виявляється істотних порушень пізнавальної діяльності такі як: гнозис, мислення, увага, пам'ять. Прогноз психічного розвитку сприятливий.
	Дисгармонічний	Характеризується фізичному недорозвитком і рисами емоційної незрілості. Дітям важко знаходитися у інтелектуальній напрузі, через перевтому розсіяна увага. Мисленнєві операції аналізу, синтезу, порівняння, класифікації відбуваються уповільнено і виникають деякі труднощі. Особливості поведінки: схильність до конфліктів, агресивності. У багатьох випадках спостерігається егоїстичність, відсутність рефлексії.

		Унаслідок зазначених особливостей ці діти не мають друзів. Майбутній психічний розвиток менш сприятливий, ніж при гармонійному інфантилізмі.
	Психофізичний	Спостерігається при ендокринній недостатності. Фізичний розвиток характеризується незграбністю рухів, порушенням координації та послідовності рухів. Виявляється підвищена навіюваність, пасивність, боязкість, наївність у судженнях. Психічна діяльність є пасивною, недостатньо гнучкою. Швидка втомлюваність.
ЗПР з невроподібним синдромом		Відзначається ЗПР на тлі характерних ознак, схожих з вродженою нервовістю. Ранній психомоторний розвиток протікає в межах норми. Але спостерігаються такі особливості поведінки: збудливість, рухливість, неспокійний сон, енурез. Нестійкість уваги, швидка виснаженість довільної уваги, яка призводить до труднощів засвоєння знань та конфліктів з педагогами. Прогноз психічного розвитку буде сприятливим за умови цілеспрямованої психолого-педагогічної допомоги.
ЗПР з психопатоподібними синдромами	ЗПР з синдромом гіперактивності	Через конфліктні ситуації виявляється агресивність, однак, без жорстокості. Швидко заспокоюються. У поведінці можемо відстежити впертість, напруженість. Нестійка уваги при здійсненні інтелектуальних дій. Неуспішні ситуації викликають негативне ставлення до занять. Далі може відбуватися, поступове налагодження симптоматики, поведінки, або навпаки ускладнення деформації особистості.
	ЗПР з синдромом гіпоактивності	Спостерігається уповільнений темп моторного та психічного розвитку. Діти можуть не залучатися до різних видів діяльності. Нерішучі при виборі і прогнозі майбутніх дій, невідразу реагують на поведінку інших дітей в процесі гри. Психічні процеси характеризуються пасивністю та

		інертністю. Мислення шаблонне, стереотипне, без творчої активності, гнучкості, оригінальності.
	ЗПР з аутистичним синдромом	Діти демонструють відставання психомоторного розвитку. Рухи незграбні, наявні рухові стереотипи. Діти не прагнуть до комунікації з іншими дітьми, іноді можуть вибірково контактувати з деякими дорослими. Інтереси вибіркові та обмежені, дуже важко залучити до діяльності, яка їм не цікава. При цій формі ЗПР спостерігається диспропорція в розвитку різних видів мислення. При деякому збереженні вербального мислення виявляється затримка невербального інтелекту. Прогноз психічного розвитку не сприятливий, але необхідно формувати навички, для того що б дитина могла соціалізуватися.
ЗПР при дитячих церебральних паралічах		Рухова недостатність викликає порушення тактильної і кінестетичний чутливості, дефекти зорово-просторових функцій. Переважають порушення вербально-логічного мислення, темп розумових операцій уповільнений. У поведінці недостатньо самоконтролю.
ЗПР при важких дефектах зору, слуху		Пов'язаний з первинною недостатністю таких систем: зору, слуху, опорно-рухового апарату. Присутні різні ступені недорозвитку одних аналізаторів при збереженні інших. Особливості психічного розвитку пов'язані з ступенем ураження сенсорних функцій, а також, зі збереженням інтелекту і моторних функцій.
ЗПР при важких соматичних захворюваннях		Форма обумовлена тривалою соматичної недостатністю: хронічними інфекціями і алергією, вродженими і набутими порушеннями розвитку соматичної сфери. Помітною рисою є підвищена стомлюваність довільної уваги, пам'яті і мислення, недостатня швидкість запам'ятовування та переробки інформації. У більшості дітей

	спостерігається емоційна нестійкість.
ЗПР при важкій сімейно-побутовий занедбаності	Причиною є емоційна та сенсорна деривація через педзанедбаність. Недостатність, контролю за виконанням обов'язків, призводить до слабкості вольових зусиль, до незмоги планувати свою діяльність для досягнення мети. Психічна – депривація призводить до зниження пізнавальної діяльності, до зміни емоційно-вольової сфери. Уявлення про навколишній світ звужені, а знання поверхневі та неточні. Особливості пізнавальної діяльності та емоційно-вольової сфери супроводжуються труднощами в оволодінні знаннями, вміннями, навичками.

Таким чином, проаналізувавши, класифікації В. Лебединской та Ю. Дем’янова ми дійшли таких висновків, що при ЗПР зазвичай є місце нашарування різних симптомів: уповільнення темпу розвитку психічних функцій, стійке недорозвинення та порушення структури психічних функцій. У деяких дітей із ЗПР переважає інтелектуальна недостатність, а у інших емоційно-вольові порушення. Через це особливостями психічного розвитку, необхідна система раннього втручання.

Діти із ЗПР відрізняються своєрідністю мовленнєвого розвитку. Це проявляється як в затримці темпу розвитку окремих сторін мовлення, так і в характері недоліків мовленнєвого розвитку.

Імпресивна сторона мовлення характеризується недостатньою диференційованістю сприйняття звуків мови, інтонації. З боку експресивної сторони мовлення характерним є бідний словниковий запас, порушена звуковимова, присутність порушень будови артикуляційного апарату. Процес розвитку мовлення у дітей в нормі закінчується до старшого дошкільного віку. У дітей із ЗПР цей процес може розвиватися протягом усієї ланки початкової школи. Через знижену пізнавальну активністю у дітей із ЗПР спостерігається збіднений словниковий запас, що віддзеркалює неточні уявлення про

навколишній світ.

У мовленні переважають іменники та дієслова, а прикметники застосовують тільки для позначення властивостей предметів. Труднощі викликають синоніми. При ЗПР можливо відзначити більш пізній розвиток фразового мовлення. В мовленні застосовують переважно найпростіші конструкції, що пов'язані з бідністю їх смислових зв'язків.

Дослідження граматичної сторони мовлення у дітей із ЗПР виявили значне недорозвинення процесів словозміни, словотворення, синтаксичної структури речень. Характерною є більш пізня поява перших слів і перших фраз. Відзначається збіднілий словниковий запас як активної, так і пасивної сторін мовлення. Більшість дітей мають порушення звуковимови поліморфного характеру. Часто спостерігається змішування звуків, що мають складну артикуляцію і вимагають тонких акустичних диференціювань [с-ш, з-ж, ц-ч, ч-щ, р-л]. При цьому змішування звуків має місце в мовленнєвому потоці, в той час як при вимові окремих складів або слів цього може не спостерігатися. Таке порушення звуковимови може бути обумовлено загальною млявістю артикуляції – зниженням тонусу артикуляційних м'язів, а також порушенням фонематичного сприйняття і послабленням контролю з боку дитини за артикуляцією звуків, оскільки слухова увага зосереджена на смисловий стороні висловлювання.

Таким чином,можна зробити висновок, що у дітей із ЗПР спостерігається відставання в розвитку уваги, сприйняття, мислення, пам'яті, мовлення, довільної регуляції діяльності та інших функцій. Часто показники актуального рівня розвитку діти із затримкою психічного розвитку виявляються наближеними до розумової відсталості. Але вони все одно мають більш потенційні можливості компенсації та вищу навчуваність.

1.3 Зарубіжний та вітчизняний досвід корекції мовлення дітей із ЗПР.

Корекція мовлення дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР) є складним і важливим аспектом роботи логопедів, педагогів та психологів. Як у зарубіжній, так і у вітчизняній практиці корекції мовлення дітей із ЗПР використовуються різні підходи, що поєднують інноваційні методи та перевірені стратегії. Розглянемо основні тенденції в цих двох напрямах.

Інклюзивна освіта та раннє втручання у багатьох західних країнах (США, Канада, країни ЄС) ключовою стратегією є інклюзивна освіта, яка передбачає включення дітей із ЗПР у загальноосвітні школи разом з іншими учнями. Важливою частиною цього підходу є:

Індивідуалізація навчального процесу: кожна дитина отримує індивідуальний навчальний план (IEP – Individualized Education Plan), що дозволяє адаптувати навчальні програми відповідно до її потреб.

IEP створює можливість для вчителів, батьків, шкільних адміністраторів, персоналу пов'язаних служб та учнів (за необхідності) працювати разом, щоб покращити освітні результати для дітей з обмеженими можливостями. IEP є наріжним каменем якісної освіти для кожної дитини з обмеженими можливостями [16].

Думка Ф. Ендрю (2017) підкреслила важливість інших характеристик IEP як з точки зору їх самостійної цінності, так того, як вони доповнюють одна одну. Наприклад, IEP має містити інформацію про те, які особливі потреби дитини негативно впливають на «залучення та прогрес у загальноосвітній навчальний програмі». Крім того, якщо поведінка учня негативно впливає на успішність, необхідно включити план поведінкової підтримки разом із послугами, які сприяють його досягненню (США що стосується LRE учня, команда IEP враховує вплив потреб дитини на успішність у школі, підтримку та послуги, необхідні учневі для належного прогресу в школі, а також освітнє середовище, яке має оптимальний баланс між доступом до послуг та підтримку. Ф. Ендрю також підтвердив, що «кожна дитина повинна мати шанс досягти складних цілей»

(с. 14), які повинні бути спрямовані на підвищення академічної та функціональної успішності (США Департамент освіти, 2017). Групи IEP повинні враховувати поточний рівень успішності учня, оскільки ця інформація служить базовою лінією або відправною точкою для розробки критеріїв досягнення річних цілей (Департамент освіти США, 2017) [17; 18].

Програми раннього втручання (Early Intervention Services): ці програми спрямовані на дітей дошкільного віку, щоб допомогти їм розвинути мовленнєві та комунікативні навички ще до школи.

Основні компоненти Early Intervention Services:

1. Рання діагностика: Важливим елементом є раннє виявлення порушень розвитку (наприклад, мовленнєвих, когнітивних або поведінкових) у дітей. Це дозволяє розпочати корекційну роботу на початкових етапах, що підвищує ефективність.

2. Індивідуалізоване навчання: В межах EIS розробляється Індивідуальний план раннього втручання (IFSP), який адаптується до потреб кожної дитини та її сім'ї. Цей план враховує специфіку порушень та потреби дитини, забезпечуючи комплексний підхід до корекції.

3. Мультидисциплінарний підхід: У програмах раннього втручання беруть участь різні спеціалісти – логопеди, дефектологи, психологи, фізіотерапевти та інші. Цей підхід дозволяє забезпечити всебічний розвиток дитини з урахуванням усіх аспектів її розвитку.

4. Участь сім'ї: Програми раннього втручання також включають активну роботу з батьками, оскільки сім'я відіграє ключову роль у процесі розвитку дитини. Фахівці навчають батьків правильній взаємодії з дитиною, щоб стимулювати її розвиток у повсякденному житті.

Наукові дослідження свідчать, що раннє втручання є найбільш ефективним у період, коли мозок дитини має найбільшу пластичність і здатність до змін. Програми EIS допомагають уникнути подальших проблем у навчанні, соціалізації та поведінці. Крім того, рання допомога зменшує потребу в інтенсивних втручаннях у старшому віці.

У Сполучених Штатах програми раннього втручання регулюються законом Individuals with Disabilities Education Act (IDEA), Part C, який гарантує надання допомоги дітям до 3 років, що мають затримку розвитку або ризик її виникнення [19].

Мовленнєва терапія (Speech and Language Therapy): у США та Європі існують спеціальні програми мовленнєвої терапії, які включають індивідуальні та групові заняття з логопедом. Фахівці використовують інтерактивні технології, ігрові методи, сенсорні підходи для стимулювання розвитку мовлення.

Підтримувальні технології (Assistive Technologies): для дітей із ЗПР активно застосовуються комп'ютерні програми, мобільні додатки та комунікаційні пристрої, які допомагають у розвитку мовлення. Такі технології дозволяють дитині виражати свої думки, навіть якщо вона має суттєві труднощі в активній мовленнєвій продукції.

Терапія LEGO® та STEM-освіта У країнах ЄС та США великої популярності набирають методи терапії з використанням LEGO-конструювання. Лего-терапія – це потужний метод втручання, розроблений для підтримки дітей,які мають проблеми у спілкуванні,розвитку навичок мови та співпраці. Цей підхід стимулює когнітивний розвиток, моторику та мовленнєву активність. Ця всесвітньо відома конструкторська система, яка колись вважалася простою іграшкою, тепер також використовується дорослими для подолання стресу, вказуючи на силу скромної цегли Lego як трансформаційного інструменту для зцілення.

Ранні дослідження виявили кілька поведінкових і соціальних переваг, які випливають із Lego Therapy для дітей [20]:

1. Значне зниження дезадаптивної поведінки, включаючи істерики, уникнення відповідальності, фізичну агресію та нічне нетримання сечі (Owens, Granader, Humphrey, Baron-Cohen, 2008);

2. Послаблення тривоги, яку відчувають діти дошкільного віку через госпіталізацію (Solihat, 2020);

3. Підвищення соціальної впевненості та незалежності дітей молодшого

віку з труднощами соціальної комунікації (Boyne, 2014);

4. Більше бажання ініціювати соціальні взаємодії, наприклад ставити запитання іншій дитині (Barakova, Bajracharya, Willemsen, Lourens, Huskens, 2015);

5. Батьки, чиї діти брали участь у клубах Lego Therapy, часто повідомляли, що їхні діти знайшли нових друзів з іншими присутніми (Evans, Sanders, & Knight, 2014).

STEM-освіта має великий потенціал для корекції мовлення у дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР). Вона інтегрує різні галузі знань та підходи, що дозволяють дітям розвивати когнітивні, мовленнєві та соціальні навички через взаємодію з практичними завданнями. Застосування STEM-методик у корекційній педагогіці базується на інтерактивності, мультисенсорному навчанні та проєктній діяльності, що сприяє розвитку мовлення та комунікації.

Особливості STEM-освіти у корекції мовлення при ЗПР:

1. Інтеграція кількох напрямків навчання: STEM-освіта поєднує кілька дисциплін (наука, математика, технології та інженерія), що стимулює комплексний розвиток дитини. Діти із ЗПР можуть покращувати мовленнєві навички, коли виконують STEM-завдання, оскільки вони вчаться обговорювати свої ідеї, описувати дії та співпрацювати з однолітками. Така взаємодія покращує не тільки когнітивний, але й комунікативний розвиток.

2. Розвиток мовлення через проєктну діяльність: STEM-навчання часто базується на проєктній роботі, що стимулює дітей до активної взаємодії з учителем і однолітками. У процесі роботи над проєктами, такими як конструювання моделей чи вирішення проблем за допомогою технологій, діти вчаться висловлювати свої думки, ставити запитання та пояснювати свої рішення. Це допомагає їм розвивати зв'язне мовлення та розширювати словниковий запас.

3. Ігрові елементи та технології: Використання робототехніки та конструювання (наприклад, LEGO) дозволяє створювати умови для природного розвитку мовлення під час гри. У STEM-освіті дитина може не лише вивчати основи технічних наук, але й через взаємодію з роботами або іншими

технологічними пристроями вдосконалювати свої мовленнєві навички. Цей підхід вже активно застосовується в західних країнах для дітей з аутизмом та ЗПР, зокрема через LEGO-конструювання.

Мультисенсорний підхід: STEM-проєкти зазвичай включають активну діяльність: діти працюють руками, спостерігають за результатами, роблять висновки, що залучає кілька сенсорних систем одночасно. Це особливо важливо для дітей із ЗПР, оскільки такий підхід допомагає краще засвоювати матеріал і стимулює мовленнєві процеси через активну діяльність.

4. STEM як засіб інклюзивної освіти: У рамках інклюзивної освіти STEM-методики надають дітям із ЗПР можливість працювати разом з іншими дітьми в середовищі, де їхні індивідуальні потреби враховуються, але не виділяються окремо. Це сприяє розвитку соціальних навичок, що є важливим елементом корекції мовлення.

Спеціалізовані освітні заклади В Україні та інших країнах пострадянського простору робота з дітьми із ЗПР зосереджена в спеціалізованих школах або класах, де адаптовані навчальні програми враховують індивідуальні потреби кожної дитини. Важливі аспекти:

Комплексна корекційна робота: включає участь логопедів, психологів, дефектологів. Особливу увагу приділяють розвитку мовлення, мислення та соціальних навичок через систему логопедичних занять, що охоплює розвиток фонематичного слуху, артикуляційної моторики та побудову граматично правильного мовлення.

Мовленнєві кабінети: у вітчизняних школах функціонують спеціальні кабінети, де логопеди проводять індивідуальні та групові заняття з розвитку мовлення у дітей із ЗПР.

Методика О. Гвоздєва: широко використовується у вітчизняній практиці для розвитку мовлення у дітей з порушеннями. Вона передбачає поетапну роботу над формуванням зв’язного мовлення, розвитком лексико-граматичних конструкцій.

Використання елементів арт-терапії та музикотерапії: ці методи часто поєднують із логопедичними заняттями для поліпшення когнітивних та

мовленнєвих навичок. Наприклад, у вітчизняних практиках популярні заняття з малювання, музики, які стимулюють мовленнєвий розвиток.

Співпраця з батьками Важливим елементом вітчизняної системи корекції є активна співпраця логопедів з батьками. Логопеди надають батькам рекомендації для роботи вдома, залучаючи їх до процесу корекції. Це дозволяє забезпечити безперервний розвиток мовлення як у школі, так і вдома.

Інклюзивність: У західній системі освіти активно застосовується інклюзія, де діти із ЗПР навчаються разом з однолітками в загальноосвітніх школах. У вітчизняній практиці більший акцент робиться на спеціалізованих навчальних закладах.

Технології: Західні країни активно використовують цифрові технології для корекції мовлення, тоді як у вітчизняній практиці більше покладаються на традиційні методики, хоча технології також поступово інтегруються.

Підходи до терапії: LEGO-терапія, STEM-підходи та інтерактивні технології є популярними на Заході, тоді як у вітчизняній практиці переважають традиційні методи (артикуляційна гімнастика, робота з фонематичним слухом).

І зарубіжний, і вітчизняний досвід корекції мовлення дітей із ЗПР мають свої переваги. Вони відрізняються методичними підходами, але спільною залишається мета – забезпечення якісного розвитку мовлення та когнітивних навичок у дітей із ЗПР. Інтеграція сучасних зарубіжних методів у вітчизняну практику, з урахуванням специфіки кожної системи, може сприяти покращенню результатів корекційної роботи.

РОЗДІЛ 2
ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗПР МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЛЕГО-КОНСТРУЮВАННЯ

2.1 Дослідження розвитку мовлення дітей із ЗПР молодшого шкільного віку

Для подальшого дослідження необхідним є визначити принципи, на яких будується діагностика мовлення дітей із ЗПР. Дослідження розвитку мовлення дітей із ЗПР варто проводити спираючись на такі принципи, які були раніше описані в працях провідних фахівців (Л. Виготський, В. Лубовський, С. Забрамна, О. Стрєбєлєва, Р. Лєвіна): принцип динамічного вивчення, принцип всебічного обстеження та оцінки особливостей розвитку дитини, принцип якісного аналізу даних, діяльнісний принцип, принцип розвитку, принцип кваліфікації первинної ланки в структурі дефекту, принцип системного аналізу мовленнєвої патології, принцип взаємозв'язку мовлення з іншими сторонами психічного розвитку дитини.

Принцип цілісного вивчення всіх психічних характеристик окремого індивіда конкретизує загальнометодологічні принципи детермінізму та системності. Який лежить в основі концепції Л. Виготського про структуру дефекту, та дає змогу провести системний аналіз порушення, у тому числі й порушення мовленнєвої сфери.

Принцип особистісного підходу є надзвичайно важливим у процесі обстеження осіб з вадами мовлення. Особистісний підхід – це підхід до дитини у міру сформованості її свідомості (за К. Платоновим, особистість – людина як носій свідомості) й системи цінностей, що визначають її життєву позицію. Без урахування спрямованості поведінки, що визначається станом емоційно-вольової сфери дитини, психологічна допомога не є ефективною. Фахівець повинен сприймати будь-яку дитину, її батьків як унікальних, автономних індивідів, за

якими визнається право вільного вибору, самовизначення, право жити власним життям.

Принцип діяльнісного підходу. Обстеження обов'язково має здійснюватися з урахуванням провідної діяльності дитини. В нашому випадку школяр – тоді у навчальній. У деяких випадках, наприклад, при ЗПР і, зокрема, мовленнєвого, ігрові методики актуальні й у молодшому шкільному віці. Крім того, потрібно орієнтуватися також на особистісно значущий для дитини вид діяльності.

Принцип динамічного вивчення дитини полягає в тому, що під час обстеження важливо виявити не тільки те, що дитина знає і вміє, а й її здатність до навчання. Цей принцип походить від теорії Л. Виготського про співвідношення навчання і розвитку, відповідно до якої виокремлюються зона актуального розвитку, що визначається завданнями, які дитина вирішує самостійно, і зона найближчого розвитку, що визначається завданнями, з якими дитина справляється за допомогою дорослого. З метою прогнозування успіху дитини є спеціальні діагностичні методики. У разі порушень розвитку ці методики мають значення для диференціальної діагностики.

Принцип порівняння передбачає кількісне та якісне порівняння даних констатувального або навчального експерименту з подібними до нормального розвитку.

Етіопатогенетичний принцип. Обстеження осіб з мовленнєвими порушеннями має бути більше сконцентрованим не на зовнішніх виявах відхилень у розвитку, а на витоках або причинах, що зумовлюють ці відхилення. Складна структура дефекту між симптомами та їх причинами визначають мету і завдання діагностики.

Принцип якісно-кількісного підходу в процесі аналізу даних, отриманих під час обстеження, орієнтує педагога на те, щоб, з одного боку, в основі формальних кількісних показників лежало якісне визначення одиниць цих вимірів, а з іншого – щоб результати обстеження не зводилися до формальних показників, а щоб був проведений якісний аналіз процесу виконання завдання – способів логічної послідовності операцій, наполегливості у виконанні завдання тощо. Якість

висновків залежить від ретельності й точності проведених досліджень, а основу точності становить якісна логічна діагностична гіпотеза [6].

Для діагностики мовлення дітей молодшого шкільного віку із ЗПР ми обрали за основу підручник А. Малярчук «Обстеження мовлення дітей», адже даний посібник має суто практичний характер, у ньому подано мовленнєвий матеріал (у малюнках, завданнях) для різностороннього обстеження.

Треба відмітити необхідність звернути особливу увагу на будову артикуляційного апарату та стан тонусу м'язів артикуляційного апарату при діагностиці. Це обумовлено характеристикою категорії дітей із ЗПР щодо частоти сполучення коморбідних порушень будови артикуляційного апарату та дизартрічних порушень.

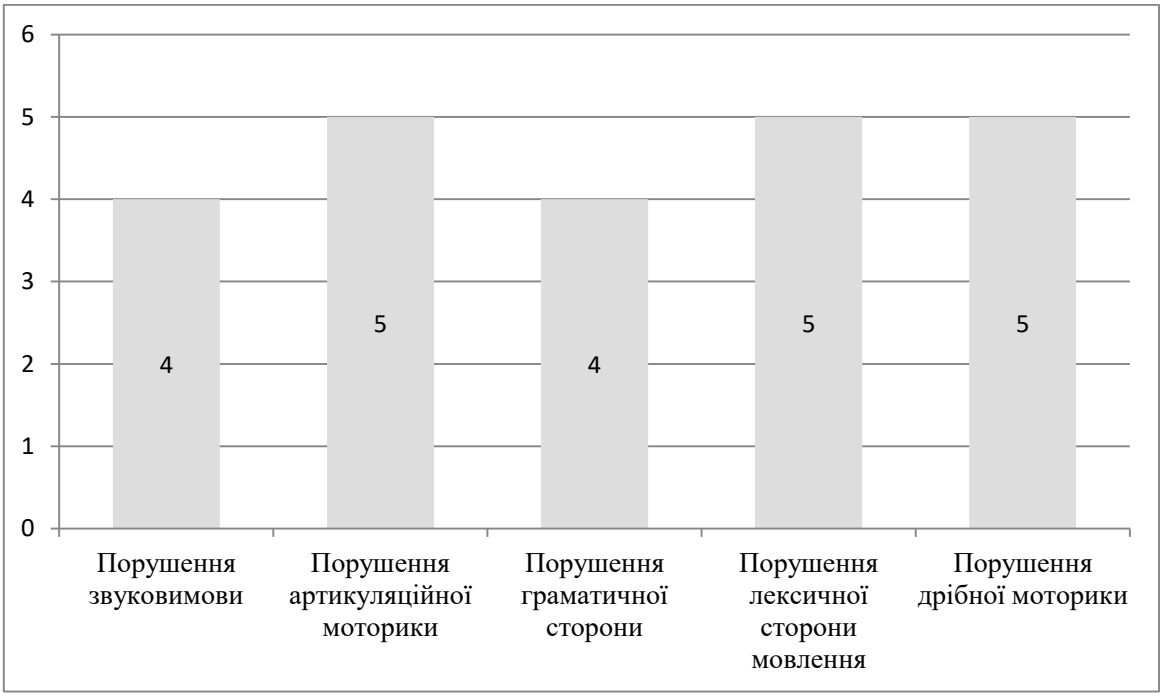

Рисунок 2.1. – Результати логопедичного обстеження молодших школярів із ЗПР.

Узагальнюючи отримані результати та визначивши дані, маємо наступні порушення мовлення, притаманні дітям із ЗПР молодшого шкільного віку. Стан артикуляційної моторики: будова та рухливість у більшості випадків відповідають нормі, але двом дітям із п'яти під час виконання артикуляційних рухів недостатньо тільки вербальної інструкції, вони потребують зорового зразка, контролю за виконанням. Обсяг артикуляційних рухів суттєво знижений,

недостатня диференціація напруження-розслаблення м’язів артикуляційного апарату, переважно язика. У п’яти дітей при обстеженні лексичної сторони мовлення (активного та пасивного словника) виявлено недостатній обсяг та збідненість словникового запасу. Граматичний бік мовлення проявляється у труднощах узгодження слів у складних речень, складності утворенні форм слів від заданих (наприклад, вовк-вовчиця, вчитель-вчить тощо). Також, додаткове спостереження за виконанням проб на розвиток дрібної моторики, зорово-моторної координації (тест Бендера) свідчить про недостатній обсяг виконання тест на етапі молодшого школьного віку.

Отже, логопедичне обстеження мовленнєвої діяльності дітей молодшого шкільного віку засвідчило наявність порушень та потребу логопедичної корекції.

2.2 Програма на основі лего-конструювання

Розробка методики побудована на основі використання лего-конструювання. Лего є гарним засобом для інтелектуального розвитку, також лего дозволяє вчитися граючи і навчатися в грі. Основними компонентами роботи із застосуванням лего-технологій є конструювання декорацій, відтворення дій персонажів із озвучуванням, конструювання моделей з подальшим їх описом, використання сконструйованих моделей для розвитку лексичної сторони мовлення. В процесі лего-конструювання мовленнєва активність дитини може проявлятися в різних варіантах: гра мовчки; активне використання мовлення при спілкуванні з іншими дітьми; супровід свої ігрові дії мовленням. Програма втілювалася з експериментальною групою дітей, до складу якої входили діти молодшого шкільного віку з ЗПР у період з 23 квітня 2021 р. по 20 травня 2021 р. протягом 4 тижнів.

Метою цієї програми є покращення стану артикуляційного апарату, збільшення словникового запасу та корекція зв’язного мовлення засобами лего-конструювання. Було заплановано проведення 8 занять протягом чотирьох тижнів

згідно з програмою, по 2 рази на тиждень.

За підсумками проходження програми експериментальна група дітей повинна вміти:

- відповідно до лексичного значення використовувати слова;
- використовувати систему узагальнюючих слів-понять;
- точно, відповідно до граматичного значенню використовувати слова;
- користуватися навичками словозміни на рівні словосполучення, речення і в зв'язному мовленні;
- користуватися навичками словотворення;
- правильно будувати речення;
- складати розповіді по картинкам.

На початку кожного заняття з усіма учасниками нашого експеременту ми проводили обов’язкову артикуляційну гімнастику, яка була розроблена на майстер класі О. Едрець та має назву «Конструювання ігрових моделей, положення язика при виконанні артикуляційної гімнастики» [2]. Далі за планом були впроваджені вправи на розвиток словникового запасу. Для покращення емоційного фону та соціалізації так, як в нас були лише групові заняття нам необхідно було познайомитись, тому ми використали вправу «Давайте знайомитись!» Наприкінці заняття пропонувалось дітям обговорити наше заняття та зробити вправ на саморефлексію. Програма корекція зв’язного мовлення молодших школярів із ЗПР засобами лего-конструювання наведена в додатку (див. Додаток А).

2.3 Аналіз результатів програми

Для перевірки ефективність проведених занять ми використовували той самий діагностичний інструментарій, що й на констатуючому етапі. Проводячи якісний аналіз даних, ми відзначаємо, що діти в своїй комунікативній діяльності стали більше диференціювати вживання різних частин мови. Обсяг словникового

запасу всіх дітей збільшився в порівнянні з початковими результатами. Кількісний аналіз даних вказує нам на позитивну динаміку розвитку активного та пасивного словникового запасу, граматичної будови мовлення, а також, стан артикуляційної моторики. Слід відзначити, що додаткове тренування дрібної моторики в ході використання дітьми лего, позитивно відзначилось на моторному плануванні рухів, письмі, малюванні.

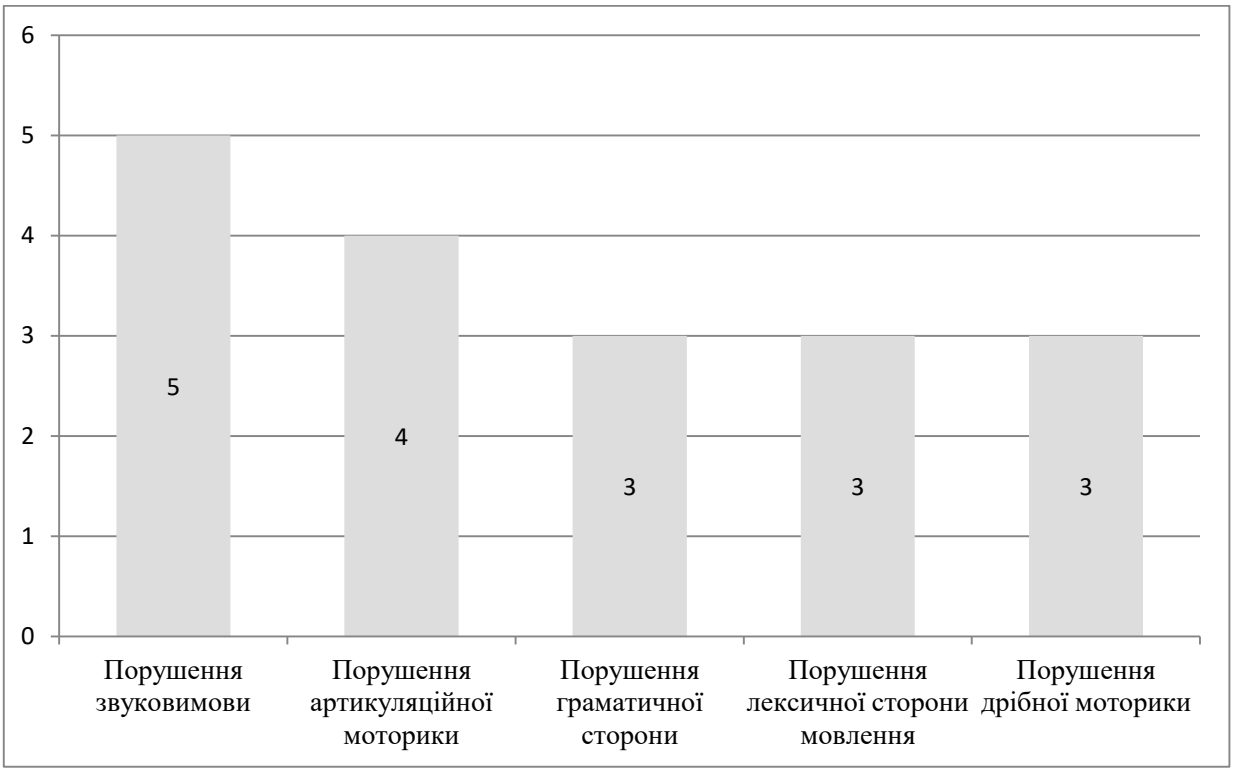

Рисунок 2.2. – Результати впровадження програми розвитку мовлення молодших школярів із ЗПР засобами лего-конструювання.

Таким чином, провівши якісний і кількісний аналіз отриманих даних під час контрольного експерименту, порівнявши дані констатуючого й контрольного експерименту, ми можемо стверджувати, що загальна динаміка розвитку мовлення дітей молодшого шкільного віку із ЗПР позитивна. Це говорить про те, що проведена робота може мати практичну значущість для фахівців, які працюють з дітьми молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку.

ВИСНОВКИ

Корекція мовлення дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами лего-конструювання покращується за допомогою того, що дитина працює з засобами лего, поповнює та активізує свій словниковий запас та розвиває зв’язне мовлення. Додатково дитина навчається конструювати декорації, відтворювати дії персонажів з озвучуванням, конструювати моделі з подальшим їх описом, використовувати сконструйовані моделі для розвитку лексичної сторони мовлення. Робота з лего-конструюванням сприяє розвитку дитини комунікативних навичок,вміння перцювати у колективі,формує бажання бути активним,виховує лідерські якості та повагу до оточуючих. З цього, можна зробити висновок, що застосування лего-конструювання у роботі з дітьми молодшого шкільного віку із ЗПР в цілому сприяє мовленнєвому розвитку, зокрема корекції мовлення.

Методика є ефективною для дітей, так як на всіх етапах роботи передбачається опора на наочність та моделювання, до яких задіяні всі сенсорні відчуття. В результаті застосування методики з лего-конструюванням дитина вчитися граючи і навчається в грі. Використання методики засобами лего-конструювання дозволяє покращити мовлення у дітей із ЗПР та зробить комунікативні навички більш чіткими та логічними. Ще великою перевагою є те,що використання методики лего-конструювання є доступною для застосування не тільки логопедами та працівникам освітнього простору,а ще є доступним у використанні батькам дітей молодшого шкільного віку із затримкою

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бровченко А. Опис і аналіз спілкування в ігровій діяльності дошкільників із затримкою психічного розвитку. *Стан та перспективи розвитку спеціальної.* 2024. С. 13.
2. Боряк О. В. Аналіз результатів логопедичного обстеження мовленнєвого розвитку розумово відсталих дітей молодшого шкільного віку. *World science*. 2016. Т. 5. №. 2 (6). С. 40-44.
3. Вправи з лего конструювання для дошкільників. URL: https://vseosvita.ua/library/vpravi-z-lego-konstruuvanna-dla-doskilnikiv-289956 (дата звернення: 27.11.2024).
4. Єрмачкова Д. О., Райчук М. І. Використання методів монтессорі-педагогіки для розвитку мовлення дітей дошкільного віку. *Актуальні проблеми корекційної педагогіки, психології та реабілітації: матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції* (з міжнародною участю) (22 травня 2019 року, м. Суми). Суми : ФОП Цьома С. П., 2019. С. 36-38.
5. Удодік Л. Сходинки до вершини (Урок-гра з математики у підготовчому класі для дітей із затримкою психічного розвитку). *Початкова школа.* 2014. №. 11. С. 33-36.
6. Конопляста С.Ю., Сак Т.Б. Логопсихологія : навч. посіб. / за ред. М.К. Шеремет. Київ : Знання, 2010. 293 с.
7. Омельченко І. М. Принципи реалізації програми «Розвиток мовлення» з молодшими школярами із затримкою психічного розвитку. *Джерело педагогічних інновацій. Інклюзивна освіта: досвід, ресурси, проблеми*. *Науково-методичний журнал*. Випуск № 1 (17). Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 18–23.
8. Дмітрієва М. В. Особливості формування ігрової діяльності у дошкільників

із затримкою психічного розвитку *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови.* 2012. №. 3 (1). С. 23-27.

9. Афузова Г. В., Федорова І. В. Театралізована гра як засіб корекції емоційної сфери дошкільників із затримкою психічного розвитку. *Науковий часопис ГПУ імені М.П. Драгоманова.* Спеціальна психологія. 2011. С 316-317.
10. Ткач О. М. Аналіз результатів дослідження рівня сформованості складових семантичних полів слів у дітей середнього шкільного віку з ТПМ. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2014. №. 27. С. 210-215.
11. Омельченко І. М. Комунікативна діяльність дошкільників із затримкою психічного розвитку як вияв їх індивідуальності. *Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій.* 2020. С. 253-264.
12. Хоменко С. О. Логопедичне обстеження в системі комплексного вивчення дітей раннього віку з порушеннями мовлення. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2014. №. 27. С. 215-220.
13. Войтко В. В. Психолого-педагогічний супровід дітей з затримкою психічного розвитку : навчально-методичний посібник. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2017. 48 с.
14. Долінчук І. О., Журбей Н. В. Раннє втручання запорука нормального розвитку дитини із ЗПР. *Вісник Освітньо-наукового центру сімейно-центрованих практик*. 2023. 2: 127-129.
15. A Guide to the Individualized Education Program. Office of Special Education and Rehabilitative Services U.S. Department of Education URL: https://www.ed.gov/sites/ed/files/parents/needs/speced/iepguide/iepguide.pdf (дата звернення: 27.11.2024).
16. Yell M. L., Bateman D. F. Endrew F. V. Douglas county school district. FAPE and the US supreme court. *Teaching Exceptional Children*. 2017. Т. 50. №. 1. 2017. С. 7-15.
17. McKenna J. W. et al. Characteristics of individualized education programs for

students with learning disabilities : A systematic review. *Learning Disability Quarterly*. 2024. Т. 47. №. 3. С. 194-207. URL: https://escholarship.org/content/qt01r483h7/qt01r483h7_noSplash_3c6783b4d8a9b55d7a216f0aaeb01c15.pdf (дата звернення: 27.11.2024).

18. The Importance of Early Intervention for Infants andToddlers with Disabilities and their Families https://ectacenter.org/~pdfs/pubs/importanceofearlyintervention.pdf (дата звернення: 27.11.2024).
19. Лего-терапія: як гра може зцілювати людей URL: https://positivepsychology.com/lego-therapy/ (дата звернення: 27.11.2024).
20. Сак Т. Концепція науково-методичного забезпечення формування навчальної діяльності учнів із затримкою психічного розвитку (Проект). *Особлива дитина : навчання і виховання*. 2015. №. 3. С. 7-17.
21. Прохоренко Л. І. Експериментальна модель формування саморегуляції навчальної діяльності школярів із затримкою психічного розвитку. *Вісник Одеського національного університету. Психологія*. 2017. Т. 22. №. 3 (45). С. 61-70.
22. Бровченко А. Опис і аналіз спілкування в ігровій діяльності дошкільників із затримкою психічного розвитку. *Стан та перспективи розвитку спеціальної*. 2024. С. 13.
23. Кравченко А. І., Савенко О. І. Розвиток зв'язного мовлення у дітей шкільного віку із затримкою психічного розвитку. *Актуальні питання реабілітаційної, корекційно-розвивальної та психолого-педагогічної роботи серед дітей з психофізичними порушеннями.* Секція 1. 2021. Т. 704. С. 79.
24. Жукова А. В., Каневський В. І. Вплив методу арт-терапії на подолання тривожності у дітей з затримкою психічного розвитку. *Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти та технологій*. 2021. С. 52.

ДОДАТКИ

Додаток А

1 заняття

Мета заняття:

1) ознайомлення в ігровій формі з основними елементами конструктора лего;

2) навчити розрізняти за кольором, формою, розміром;

3) розвивати артикуляційну моторику;

4) розвиток лексико-граматичної сторони мовлення;

5)розвивати вміння взаємодії у групі.

Хід заняття:

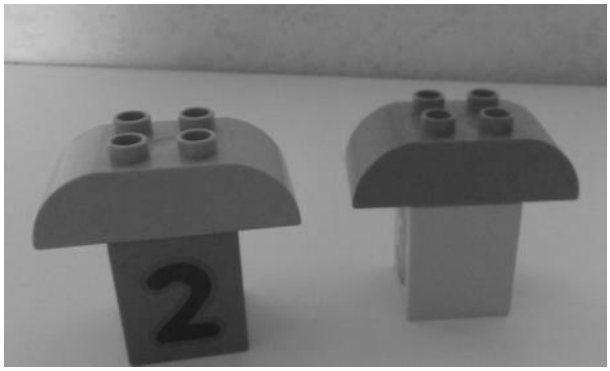
І. Організаційний момент.

Доброго дня! Сьогодні ми з вами відправимося у довгу подорож.

Також, у подорожі допоможе нам у цьому чарівна коробочка. Дістаємо коробочку з деталями лего, та починаємо розповідь про коробку з лего. «Ви бачите тут багато деталей. Ось одні маленькі це кубики. Побільше-цеглинки . Усі деталь різного кольору. Вам потрібно підійти поближче та знайти деталь такого кольору,якого кольору папір на вашому робочому місці. Зрозуміло завдання?»

ІІ. Молодці! Всі впоралися з завданням. А зараз давайте спробуємо із ваших цеглинок побудувати вежу.

Вправа «Грибочок»:розтягуємо під’язикову вуздечку. Будуємо з цеглинок лего грибочок та язиком його показуємо. Додаємо елементи та грибочок стає вище.

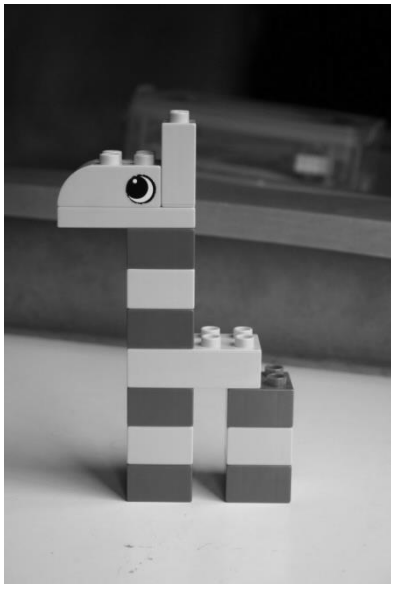
Вправа «Віконечко»: відкриваємо вікно на цеглинці лего та одночасно відкриваємо рот.

Вправа «Лопаточка»: зробити із цеглинок лего лопатку та виконуємо язиком. Дитина втомилась,можна пограти-прибрали сніг лопаточкою,повторюємо вправу. Якщо язичок тремтить, потрібно в ігровій формі пояснити, що необхідно старанно підходити до виконання, а то зламається ручка у лопатки.

Вправа «голочка» можна зробити із жирафа-лего. Шийка у нього довга і язичок тягнеться, щоб був таким же пружним та довгим.

Вправа «Коник»: із фігур лего зробили коника та поклацати язиком.

- Педагог пропонує дітям (підгрупа 5 чол.) сісти на півколом на килимі. Всередині розташуйте цеглинки LEGODUPLO різного кольору та форми. Першій дитині поставити на пластинку будь-яку одну цеглинку, назвавши при цьому своє ім’я, та передати пластинку своєму сусідові. Так роблять усі діти по колу. Вихователь пропонує роздивитися отриману модель. На що вона схожа?

  Завдання і запитання (ускладнення, розширення):

  - Яку цеглинку поставила Маша?
  - А хто поставив синю цеглинку?
  - Скільки всього цеглинок у нашій моделі? А скільки нас?
  - Хто поставив однакові цеглинки?
  - Чи можете ви знайти такі ж цеглинки, як у Каті?
  - Катя поставила цеглинку червоного кольору. Чи подобається вам цей колір? Які ще кольори ви любите?

  (При повторенні вправи в майбутньому можна попросити промовляти свій настрій, свою улюблену іграшку, заняття тощо)

  III. Саморефлексія.

  Яких тваринок збирали з лего?

  Яка гра сподобалась найбільше? Чому?

  Яка була шия в жирафа?

  Хто скаже більше слів: який коник?

2 заняття

Мета заняття:

1) навчити розрізняти за кольором, формою, розміром;

2) розвивати артикуляційну моторику;

3) розвиток лексико-граматичної сторони мовлення;

4) розвивати вміння взаємодії у групі.

Хід заняття:

І. Організаційний момент.

ІІ. Артикуляційна гімнастика з лего: «Грибочок», «Жирафа» «Коник», «Вежа», «Вікно».

Гра «Кольоровий потяг»

Мета: Вчити дітей добирати потрібного кольору деталі конструктора (цеглинки, кубики). Вивчати та закріплювати кольори і геометричну форму. Розвивати словниковий запас.

Хід вправи

Гру можна проводити як на килимі так і за столами.

Вихователь пропонує дітям по 1основі для машини із колесами, та пропонує вибрати будь-якого кольору цеглинку з мішечка.

Дитина дістає рукою і називає що це? якого кольору?

За сигналом вихователя діти будують кожен свій вагончик обраного кольору.

Гра «Що зайве?»

Мета: Учити знаходити зайвий предмет серед цеглинок DUPLO, розрізняти цеглинки за кольором і формою; пояснювати: чому ця цеглинка зайва. Розвивати логічне мислення, уважність. Розвивати спостережливість;

Обладнання : цеглинки 2х2 різні за кольором, цеглинки 2х4

Хід вправи

Поділити дітей на підгрупи;

Роздати дітям 3 - 4 цеглинки однакових за кольором і формою та по одній відмінній від них за будь-якою ознакою.

- Яка цеглинка зайва?

- Чому зайва ця цеглинка ?
- Чим ці цеглинки схожі ?
- Чим відрізняються ?
- Що можна побудувати з цих цеглинок ?

III. Саморефлексія.

3 заняття

Мета заняття:

1) навчити розрізняти за кольором, формою, розміром;

2) розвивати артикуляційну моторику;

3) розвиток лексико-граматичної сторони мовлення;

4) розвивати вміння взаємодії у групі.

Хід заняття:

I. Організаційний момент.

II. Артикуляційна гімнастика з лего: «Грибочок», «Жирафа» «Коник», «Вежа», «Вікно».

Гра «Що змінилось?»

Мета: розвивати у дітей зорову пам’ять, уважність, спостережливість, зв’язне мовлення, словниковий запас.

Хід гри

Педагог пропонує дітям уважно розглянути споруду з лего, а потім заплющити очі. У цей час педагог змінює розташування цеглинок, чи міняє цеглинки на інший колір, а діти повинні відгадати, що змінилось.

Гра «Барви осені»

Мета: Розвивати дрібну моторику рук. Розвивати уміння вирішувати проблемні ситуації. Збагатити словниковий запас дітей складними словами.

Хід вправи

Поділіть дітей на підгрупи. Розташуйте в колі для кожної підгрупи набір із різних по кольору і формі цеглинок.

- Підніміть цеглинку 2*4 жовтого кольору, попросіть дітей знайти таку ж саму. Таку ж вправу виконати із цеглинками червоного і зеленого кольору.

Завдання і запитання:

1. Якого кольору цеглинки лежать перед вами? Які предмети навколо вас мають жовтий колір? Які предмети мають червоний колір?

2. Що є зеленим? Якщо ми подивимося на осіннє дерево, то якого воно кольору? Як це можна сказати одним словом? (зелено-жовте або жовто-зелене) Які ще кольори принесла нам осінь?

Візьміть до себе дві цеглинки любого кольору і назвіть одним словом який колір у вас утворився. (червоно-жовтий, зелено-червоний і т.д.) Подивіться який кущик я зробила. Якого він кольору? (різнокольоровий, барвистий) Які цеглинки я використала для роботи? (прямокутні і квадратні) Порахуйте скільки штирів на прямокутній цеглинці? Візьміть квадратну цеглинку і порахуйте штирі. Скільки їх? Спробуйте кожен зробить свій кущик.

III. Саморефлексія.

4 заняття

Мета заняття:

1) навчити розрізняти за кольором, формою, розміром;

2) розвивати артикуляційну моторику;

3) розвиток лексико-граматичної сторони мовлення;

4) розвивати вміння взаємодії у групі.

Хід заняття:

I. Організаційний момент.

II. Артикуляційна гімнастика з лего: «Грибочок», «Жирафа» «Коник», «Вежа», «Вікно».

Гра «Маленькі запам’ятайки?»

Мета: Вчити аналізувати просторове розміщення предметів. Сприяти мовленнєвій активності дітей.

Формувати логічне мислення та здатність до порівняння, аналізу

Розвивати образну та рухову пам'ять, уміння зосереджувати увагу.

Хід вправи:

- Запросіть дітей сісти напівколом на підлозі.

- Запропонуйте кожній дитині по 2 цеглинки (червоного і жовтого кольорів) і попросіть їх назвати кольори і форми цеглинок (прямокутник чи квадрат)

- Побудуйте модель з 2 цеглинок. Попросіть дітей уважно розглянути вашу модель із цеглинок

- Сховайте вашу конструкцію. Запропонуйте дітям відтворити те ж саме. Запитайте дітей, як можна дізнатися чи у вас однакові моделі чи ні?

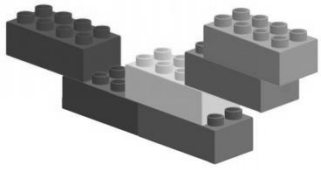
Попросіть дітей порівняти їхні конструкції з вашою: чим схожі і чим відрізняються?

Якщо відрізняються, запропонуйте, дивлячись на вашу конструкцію, побудувати таку саму!

Цю вправу можна модифікувати безліч разів, змінюючи колір і кількість цеглинок, розташування в просторі.

III. Саморефлексія.

5 заняття

Мета заняття:

1) навчити розрізняти за кольором, формою, розміром;

2) розвивати артикуляційну моторику;

3) розвиток лексико-граматичної сторони мовлення;

4) розвивати вміння взаємодії у групі.

Хід заняття:

I. Організаційний момент.

II. Артикуляційна гімнастика з лего: «Грибочок», «Жирафа» «Коник», «Вежа», «Вікно».

Гра «Кольорова розвага»

Мета: Розвивати вміння порівнювати, узагальнювати. Удосконалювати вміння рахувати. Виховувати самостійність, наполегливість, зосередженість

Вік: молодший шкільний вік.

Хід вправи:

Створіть моделі з цеглинок. Кількість моделей має відповідати кількості дітей у групі, підгрупі.

Розробіть картки, де буде вказано кількість цеглинок відповідних кольорів

Вихователь пропонує дітям вибрати картку і знайти модель, яка містить таку ж кількість цеглинок, яка вказана на картці.

Після того, як діти повертаються зі знайденими моделями, логопед просить порівняти ці моделі по висоті і визначити у кого найвища, а у кого - найнижча модель.

Гра «Розвага з прищіпками»

Мета: Вправляти дітей у розрізненні цеглинок LEGO DUPLO за певною ознакою. Розвивати спритність, координацію рухів, увагу. Розвивати креативне мислення**,** конструктивні здібності. Спонукати до опису-розповіді про моделі.

Хід вправи:

Розташуйте велику купу цеглинок різного кольору (зеленого, синього, червоного, жовтого) серед кімнати. Роздайте кожній дитині по мішечку і прищіпці. По команді «почали» кожна дитина має правою рукою прищіпкою вибрати у свій мішечок якомога більше цеглинок 2*2.

Розширення: Попросіть дітей побудувати якусь модель з цеглинок, які їм вдалося зібрати і описати її/розповісти про неї

Варіантом вправи може бути попросити дітей вибрати цеглинки лівою рукою, а потім визначити, якою рукою було легше працювати

Гра «Тематичне конструювання»

Мета: Розвивати вміння працювати разом, узгоджувати свої дії з діями товаришів. Формувати вміння виконувати завдання відповідно до поставленої мети. Розвивати конструктивне мислення, творчу уяву. Сприяти розвитку мовлення та словникового запасу.

Хід вправи:

Розташуйте велику купу цеглинок різного кольору(зеленого, синього, червоного, жовтого) серед кімнати.

Поділіть дітей на пари. Попросіть дітей разом в парах побудувати щось/ якийсь предмет який стосується теми «День народження»/ «Зоопарк»/ «Наш дитсадок». Після того, як модель побудована попросіть їх описати, що вони побудували (питань може бути безліч. У тому числі відкритих залежно від теми і сконструйованої моделі)

III. Саморефлексія.

6 заняття

Мета заняття:

1) навчити розрізняти за кольором, формою, розміром;

2) розвивати артикуляційну моторику;

3) розвиток лексико-граматичної сторони мовлення;

4) розвивати вміння взаємодії у групі.

Хід заняття:

I. Організаційний момент.

II. Артикуляційна гімнастика з лего: «Грибочок», «Жирафа» «Коник», «Вежа», «Вікно».

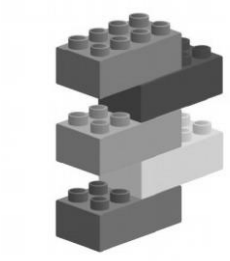
Гра «П’ять звукових цеглинок LEGO»

Мета: розвиток звуковимови, слухової уваги.

Хід вправи

Цю гру використовують на індивідуальному занятті по логопедії

1) Пропоную дітям вибрати по 5 цеглинок «LEGO» різного кольору та скласти з них драбинку. Складаючи драбинку, промовляти звук «с» до закінчення роботи.

2) Крокувати пальцями по драбинці та промовляти склади зі звуком «с»: са, су, со, си, се або ся, сю, сє, сі, сьо.

3) Скласти образ слова, який починається на звук «с»: «слива», «сушка» і т.д.

4) Звук може братись за бажанням педагога.

Гра «Побудуй та опиши»

Мета: формувати вміння виконувати завдання відповідно до поставленої мети; розвивати навички конструювання за уявою; сприяти розвитку мовлення, спонукати до опису власної моделі

Хід вправи

Поділити на підгрупи

Розташувати в колі для кожної підгрупи набір із різних по кольору і формі цеглинок

Попросити дітей вибрати будь-які 9-10 цеглинок

Діти будують, конструюють виключно з цієї кількості цеглинок та описують збудовані моделі.

III. Саморефлексія.

7 заняття

Мета заняття:

1) навчити розрізняти за кольором, формою, розміром;

2) розвивати артикуляційну моторику;

3) розвиток лексико-граматичної сторони мовлення;

4) розвивати вміння взаємодії у групі.

Хід заняття:

I. Організаційний момент.

II. Артикуляційна гімнастика з лего: «Грибочок», «Жирафа» «Коник», «Вежа», «Вікно».

Гра «Назви і створи»

Мета: вправляти дітей у розрізненні цеглинок LEGO DUPLO за кольором, пізнавати та називати цеглинку, описувати її. Розвивати уявлення, образне мислення. Спонукати до опису моделі тим самим збагачувати словниковий запас.

Хід вправи

Розділіть дітей на команди. Запропонуйте дітям по черзі виконати наступні дії: Дістати із «Чарівного мішечка» деталь LEGO конструктора. Назвати деталь, її

колір. Розмістити дану деталь на пластині. Кожний гравець команди виконує ті ж самі дії та доповнює розпочату модель і т.д. Останній гравець розповідає про модель, яку створили разом.

Гра «Осінній кошик»

Мета: розвивати уяву, пам’ять; активізувати мовлення, стимулювати словниковий запас; закріплювати назви овочів і фруктів: колір, форми; закріплювати вміння будувати речення з однорідними словами.

Хід гри

Діти з педагогом розташовуються в колі. Педагог пропонує дітям по-черзі виймати із «Чарівної торбинки» по одній цеглинці. Відповідно до кольору цеглинки дитина називає овоч чи фрукт. Наприклад, жовта цеглинка – груша. Дитина кладе цеглинку в кошик і каже: «В кошику лежить груша». Кожна наступна дитина називає свій овоч чи фрукт при цьому повторюючи назви фруктів чи овочів попередніх дітей.

Завдання і запитання:

- Якого кольору витягнута цеглинка.
- Який фрукт чи овоч може бути такого кольору.
- Склади речення про свій овоч чи фрукт.
- Де ростуть дані овочі чи фрукти.
- Що можна приготувати з цих фруктів чи овочів.

Гра «Сищики»

Мета: вчити відтворювати конструкцію по пам’яті; продовжувати вчити описувати об’єкт; спонукати до аналізу результату своєї праці; розвивати зорову пам'ять, концентрацію уваги, уяву, образне мислення, спостережливість

Хід гри

«Діти-сищики» розглядають фотографію зниклого з цирку клоуна, ведуть розслідування (складають словесний портрет). А потім «шукають зниклого» (по пам’яті складають)

III. Саморефлексія.

8 заняття

Мета заняття:

1) навчити розрізняти за кольором, формою, розміром;

2) розвивати артикуляційну моторику;

3) розвиток лексико-граматичної сторони мовлення;

4) розвивати вміння взаємодії у групі.

Хід заняття:

I. Організаційний момент.

II. Артикуляційна гімнастика з лего: «Грибочок», «Жирафа» «Коник», «Вежа», «Вікно».

Вправа «А ось і казочці кінець...»

Гра «А ось і казочці кінець...»

Мета: Розвивати мовленнєву ініціативу, образне мислення, творчу уяву, зв'язне мовлення. Стимулювати креативність дітей. Розвивати дрібну моторику рук, уміння вирішувати проблемні ситуації.

Вік: молодший шкільний

Хід вправи:

Запросіть дітей сісти напівколом на підлозі. Розташуйте всередині кола цеглинки різні за формою та кольором. Побудуйте модель і під час побудови почніть розповідати дітям якусь історію або казку, але без закінчення. По закінченню побудови моделі попросіть дітей спробувати придумати закінчення історії. Дайте можливість кожній дитині висловити своє закінчення історії.

Після цього попросіть їх добудувати кінець історії, який вони озвучили.

Гра «Подарунки»

Мета:розвивати креативне мислення**,** конструктивні здібності, увагу, уяву, пам'ять, спостережливість. Закріпити знання про колір, форму цеглинок LEGODUPLO, вчити оперувати з ними, порівнювати кількість предметів. Вчити дітей аналізувати отриману інформацію, самостійно робити висновки.

Вік: молодший шкільний

Хід гри

До гри запрошуються 5 дітей, що діляться на дві команди. Команди отримують

по одному мішечку з певним набором цеглинок LEGO DUPLO - «Подарунок». (Набори в мішечках різняться). Діти по черзі повинні витягнути з мішечка певний елемент, назвати його. Визначити колір. Коли діти дістануть всі подарунки, закріпити з ними математичні поняття: кількість цеглинок; Кількість цеглинок певного кольору;Порівняння кількості цеглинок одного кольору (форми) в обох мішечках.

Завдання і запитання:

Яку цеглинку ти дістав з мішечка? Якої вона форми? Якого кольору? Скільки в вашому мішечку цеглинок жовтого (червоного, синього) кольору? Скільки з них цеглинок жовтого (червоного, синього) кольору? Скільки з них цеглинок жовтого (червоного, синього) кольору? Чи однакова кількість цеглинок жовтого (червоного, синього) кольору в обох мішечках, у кого більше і на скільки? Чи однакова кількість цеглинок жовтого (червоного, синього) кольору в обох мішечках, у кого більше і на скільки?

Гра «Фантастична тварина»

Мета: розвивати у дітей конструкторські вміння, винахідницькі здібності, уяву, зв’язного мовлення та уміння діяти за спільним планом.

Хід вправи

1. Поділити дітей на дві команди.
2. Розташувати в колі для кожної команди набір із різних по кольору і формі цеглинок.
3. Запропонувати дітям колективно сконструювати із цеглинок тварину, якої не існує на Землі (фантастичну тварину).
4. Запропонувати скласти коротеньку розповідь про свою тварину за планом:

- Як називається тварина?
- Де вона живе?
- Чим харчуються?
- Скільки цеглинок було використано під час роботи?

III. Саморефлексія.

Декларація академічної доброчесності

здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Дядя Я. О., студентка 2 курсу, денної форми здобуття освіти, факультету соціальної педагогіки та психології, спеціальності 016 «Логопедія», адреса електронної пошти yanadyadya775@gmail.com, підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему: «Корекція мовлення дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами LEGO-конструювання», відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

_____ Дядя Я. О.

_____ Соловйова Т.Г.